

VZPON IN PROPAD SVETOVNIH REDOV

Cikli svetovnega reda

- Mowat: 4 valovi velikih vojn v moderni zgodovini – italijanske vojne (1494-1529), tridesetletna vojna (1618-1648), vojne Ludvika XIV. (1672-1713) in napoleonske vojne (1791-1815). Sodobna zgodovina dodaja peti val: svetovni vojni 20. stoletja (1914-1945).
- Začetek vsakega od teh valov zaznamuje propad svetovnega reda, konec vala pa začetek novega svetovnega reda;
- 5 svetovnih redov v moderni zgodovini:
 1. Iberski svetovni red 16. Stoletja (vladajo iberske velesile), v času italijanskih vojn in 30letne vojne;
 2. Holandski svetovni red 17. Stoletja, med 30letno vojno in vojnami Ludvika;
 3. Britanski svetovni red 18. Stoletja, med vojnami Ludnika in napoleonskimi;
 4. Britanski svetovni red 19. Stoletja, med napoleonskimi vojnami in prvo sv. vojno;
 5. Sodobni ameriški svetovni red, nastal po drugi sv. vojni.
- 3 stopnje rasti, zastoja in propada svetovnega reda: stopnja prevlade ali hegemonije (red je stabilen, prevladuje ena velika sila, svetovni red upravlja vodilna/hegemoniska država), stopnja izzivanja (večja nestabilnost, naraščanje meddržavnega nasilja in vojn, upada prevlada prevladujoče države), stopnja propada (enakomerna razporeditev zmogljivosti med velikimi silami, večja enakost med središčnimi državami, negotovost glede vrstnega reda velikih sil, spopadi vse pogostejši, treba se jih je lotiti s sodelovanjem, ravnotežjem moči, diplomacija vse težavnejša);

Vojne, velike sile in hegemonija

- Vojne ustvarjajo zaveznitva: države privzamejo skupno identiteto kot prijateljice proti skupnemu sovražniku;
- Iz vsakega zmagovitega zaveznitva nastane močna vodilna država, postane vodilna sila v novem povojnem svetu (npr. Anglija po napoleonskih vojnah);
- Hegemonija = prevlada po moči; (moč = vojaška sila, gospodarsko bogastvo in nadzor nad javnim mnenjem); npr. ZDA po drugi sv. vojni; □druge sile so po valu velikih vojn bile izčrpane od vojskovanja, prevladujoča sila pa je bila toliko močnejša, da je ni bilo mogoče premagati; uživa veliko stopnjo zaupanja v mednarodni družbi,

saj predstavlja vrednote in merila, ki so se razvila med partnericami zavezništva v času vojn;

- Biti hegemonski pomeni imeti oblast; ta velika sila je vojaško močna, materialno bogata in ima normativno moč (izraža vrednote, merila in praila az družbeno vedenje, ki jih druge sile sprejmejo);
- Hegemonija ima moralno sestavino; če izgubi normativno oblast, zapravi tudi vodilni položaj.

1. VALOVI VELIKIH VOJN

- Velike vojne = hegemonski spopadi; vojne, ki so se v moderni zgodovini ponavljale vsakih sto let;
- Velike vojne uničujejo človeška življenja in materialno bogastvo, zadajajo uničujoč udarec obstoječemu svetovnemu redu, a med njimi se vzpostavijo tudi novi svetovni redi;

Vojne in bogastvo

- Nove rastoče države so imele korist od velikih vojn (npr. Španijo so italijanske vojne vzpodbudile, da je okrepila svoje odprave v Ameriki; v Angliji so napoleonske vojne spodbudile razvoj industrije;);
- Značilne poteze rastočih držav v vojni:
 1. Glavna bojišča so varno oddaljena od njih (njihovih dejavnikov proizvodnje ne uničijo bitke);
 2. Vojna prinaša priložnosti (vse so bile pomorske sile) → izmikale so se bojišč na celini in se zapletle v oddaljene spopade → nove priložnosti za širjenje → vse hegemonске države so bile glavne kolonialne sile; vojna jim je prinesla porast trgovine, v miru zainteresirane, da ohranijo mir na morju, saj je od tega odvisna pomorska trgovina;
 3. Rastoče države se vojskujejo v oddaljenih čezmorskih državah → tam premagale vse nasprotnike → priložnosti za kolonialno osvajanje; (Španija, Anglija povečajo svoje posesti v času svojega vala velikih vojn);
 4. Večina rastočih držav se zlepa ni zapletla v celinske vojne;
 5. Rstoče države so vstopile v vojno pozno in le malo sodelovale v vojaških operacijah → niso poudarjale vojaških vidikov, ampak gospodarske → kot dobaviteljice denarja in opreme drugim državam;
 6. Razvile so se okoli obsežnih urbanih središč (enega velikega sijajnega mesta, npr. Amsterdam ali London); za velika mesta v glavnem značilna strpnost, svoboda in zaupanje;

7. V času velikih vojn se vanje zateče veliko število beguncev – priseljenci v glavnem mladi, inteligentni in podjetni – doprinesli so svoj delež h gospodarstvu, prispevali k politični in gospodarski raznolikosti mest in kulturni prodornosti države;
8. Velike vojne spremenijo gospodarstva držav udeleženk (način proizvodnje, nabava in dobava);
9. Rastoče države s proizvodnjo zalog za zakup ali prodajo povečajo svoje bogastvo in moč;
10. Vojne ustvarjajo domoljubje – boj proti skupnemu sovražniku povečuje enotnost in povezanost države;

Vojne, bogastvo in ustanovitveni miti

- Preden so rastoče države vstopile v vojno, so jih doletele globoke gospodarske in politične spremembe; domači prevrati so ustvarili skupen način mišljenja, ki je združil prebivalce in upravičil njihove politične režime; – valovi velikih vojn so še nadalje utrdili nove politične režime;
- Mirovne konference = formalno zaključile vsak val velikih vojn, so pomemben vir vplivanja;
- Domači prevrati so predstavljali odločilne procese, ki so izoblikovali države in narode (npr. Španija po njih postane monarhija);
- Domači prevrati tudi plodni dogodki za ustvarjanje mitov – vsak ustvari značilno politično mitologijo, ki pomaga združiti novonastajajočo družbo in utemeljiti in utrditi novi režim;
- Vse velike sile imajo politično mitologijo; ta upravičuje njihov režim in utrjuje ljudsko soglasnost; ohranja družbeno identiteto ljudi, itd.

Krščanska Španija in muslimanski »drugi«

- Izvir politične mitologije Španije 16. stoletja je poznosrednjeveška rekonkvista muslimanskih ozemelj (krščanski kralji JZ Evrope so v 12. stol. pod vplivom križarskega razpoloženja svoje dobe ponovno osvojili Iberski polotok);
- Temeljni mit je bil sad razmer silovitega srednjeveškega krščanstva in krutih metod (zajema pripovedi o podvigih junakov, npr. El Cid);
- Spopad večinoma končan do konca 13. Stoletja, le Granada ostala podvržena Kastilji do 1492;
- Križarski pohod proti islamu je zagotovil temeljno skupno izkušnjo – razvoj družbenih institucij; priseljencem vlije posebno miselnost;
- Iberski katolicizem pod vplivom dolgega spopada z islamom razvije posebno silovito in bojevito krščanstvo; – prikazuje človeško življenje kot del velike moralitete, ki jo ustvarja božji mojster dramatik; – Bog ustvaril svet in določil konec sveta – zemlja bodo

požrli plameni, ljudje pa bodo odreženi ali pogubljeni –na takšni miselnosti je temeljila velikanska duhovna moč španske politične mitologije; – ljudje so vedno v nevarnosti, če jih ne vodi Cerkev, saj smo se rodili grešni;– Cerkev in država imata oblast po božji volji; učita ponižnosti in primerne obnašanja ter odvrčata muslimansko grožnjo;

Holandci, Španci in globoko modro morje

- Ljudstvo Nizozemske so izoblikovale generacije trdega dela, pragmatična preračunljivost in obsežno sodelovanje; – izkušnja stalnega spopada z morjem je ustvarila rodovitne mitološke razmere za razvoj različnih nazorov, praks, poglev in načinov mišljenja; – Holandci so se zavedali svoje zgodovine in položaja (gradnja nasipov, uporaba kanalov, nasipov, črpalk, itd.);
- Poleg spopada z morjem so imeli še enega sovražnika – vojna s Španijo;
- V 15. stoletju Nizozemska bogata dežela v Habsburškem cesarstvu; na začetku 16. stol. Sta karl V. In Filip II. Oba obdavčila Holandce, ko sta potrebovala denar; – ti občutijo Špance kot izkoriščevalske druge; – uprejo se špnaskim kršitvam svojih svoboščin, grejo v boj in zahtevajo neodvisnost;
- 60. leta 16. stol. začetek zaporedja oboroženih spopadov (80letna vojna); 1579 je več severnih provinc ustanovilo tesnejšo zvezo, da bi uskladili boj za osvoboditev; 1581 zavrnejo oblast Filipa II.;
- 1571-1650 obdobje najsilovitejšega osuševanja zemlje tudi čas ko so si izborili neodvisnost od Španije; – vzporedna procesa odločilno oblikovala holandsko mitologijo;
- Holandski »drugi« je bil katoliški (Holandci pretežno protestanti); – aktoličani plemiški, zatiralski in pokvarjeni; tudi oni prikazovali svoje voditelje kot vodje izbranega ljudstva, ki ga ščiti Bog (primerjava Z Noetom, Mojzesom);
- Do 17. stol. holandska družba religiozna, urbana, pismena, bogata; temelji na tradiciji sodelovanja; Zamisel svobode in razuma osrednji značilnosti sistema; zamisel svobode vesti;
- Prva resnično moderna družba –novi filozofi 17. stol.; veliko izjemnih mislecev je bilo Holandcev, pregnani intelektualci živeli in delali v mestih Nizozemske; najbolj racionalen, strpen kraj tega časa;

Britanija, slavna revolucija in imperiji

- Mogoče reči, da se je prva zamisel nacije razvila ravno v Angliji; – zamisel nacionalne skupnosti dozorela v času državljanske vojne in slavne revolucije (iiz tega časa mitologija slavne revolucije);
- Zamisel racionalno sestavljene družbene pogodbe – Hobbes vidi izhod v družbi vzpostavljeni s svečano pogodbo med podaniki in vladarji, ki določa pravice in dolžnosti obojih; – po vojni doda Locke milejšo razlago; kritizira doktrino absolutistične vladavine in zagovarja zamisel parlamentarne demokracije; skliceval se je na opise

saksonskih tradicij, jih prenesel na sodobne razmere in ustvaril temelje politične mitologije;

- Lockova filozofija se je ujemala s holandskimi in angleškimi trg. interesi – doprinesejo k temu, da angleški prestol zasede holandski princ Viljem; – to kasneje spremenijo v enega najvztrajnejših mitov zahodne politike; – mit: kralj Jakob II. Zapravi svojo pravico do prestola in Viljema povabijo naj zasede prestol kot mož dedinje prestola; – tako opraviči vojaško operacijo, ki ima poteze holandske invazije in državnega udara; – mit podprl razrešitev spopada med angleškimi fiskalnimi in vladnimi inštitucijami;
- Slavna revolucija omejila oblast krone; Mit o slavni revoluciji je uveljavil načela ustavne monarhije in parlamentarne oblasti;
- Na zač. 18. stol. So mit o slavni revoluciji okrepile velike vojne Anglije proti celinskim silam (Francija!);
- Britanci so odkrili svojo razpoznavno identiteto nacije ravno v nasilnem odporu proti Franciji; vojne proti Franciji so tudi pomagale sprodbuditi industrijsko revolucijo;

Vojne, vrednote in globalno širjenje

- Vse te sile so pretresali veliki domači prevrati, komaj so vzpostavile svoje domače inštitucije, preden so se zapletle v velike mednarodne spopade in vojne;
- Učinki vojne: države je še bolj utrdila; države so povečale svojo moč (bogastvo, proizvodnja orožja, okrepile svoje oborožene sile,...);rastoče države je potegnila v jedro mednarodnega spopada in jim tako dala možnost, da s svojim vplivom oblikujejo svetovne zadeve;
- Rastoča država je sklepala zaveznitva in vse bolj vplivala na svoje zaveznice; ta vpliv doseže vrhunec na mirovnih konferencah;

Verski univerzalizem Španije

- Italijanske vojne: fr. kralj Karel VIII. napade Italijo 1494, izziv zaznajo poleg Španije tudi drugi evropski kralji; sveta zveza med Španijo, Anglijo, nemškimi cesarstvom in papeštvom je nastala 1495, da bi ustavili napredovanje Karla; – s tem zavezništvom je šp. kralj Ferdinand osnoval diplomatski sistem, ki je ohranjal špansko moč v 16. stol.;
- Vojna pa ni ustvarila trajnega zavezništva, saj je šp. kralj Karel V. prestrašil druge vladarje in izgubil njihovo podporo; vladarji so se celo uprli zahtevam, ki jih je vsilil premagani Franciji;
- Odločilno pa je bilo prodiranje otomanskega sultana Sulejmana Veličastnega, ki je napredoval proti Dunaju in se pogajal s fr. kraljem Francem I.; vladarji so se ponovno obrnili na Karla V., ki je predlagal sporazum, ki so ga sprejeli tudi drugi vladarji – damski mir 1529, konec zaporednih velikih bitk zaradi Italije in urditev španske prevlade;

- V jedru vsake politične mitologije je pomembna razlika med nami in tujimi drugimi; ─ zamisel Evrope, združene v krščansko občestvo, ki bi jo politično povezovala Španija;

Holandska meščanska republika

- Holandska politična mitologija globoko zasidrana v krščanskih vrednotah; imela jasno protestantsko interpretacijo; izražala je vrednote in merila urbane oligarhije trgovcev in obrtnikov; poudarjala svobodo; racionalna pravila, pogajanje in sodelovanje kot ključ do racionalnega in urejenega delovanja;

Tržno gospodarstvo Angležev

- Tudi angleška pol. mitologija temeljila na pojmih antikatolicizma, individualizma in racionalnega sodelovanja; dodala je jasnejšo zamisel družbene pogodbe in spremljajočo zahtevo, da je dolžnost pokoriti se vladi, pogojena s sposobnostjo vlade, da zaščiti posameznike in njihovo lastnino;
- Trgovina je osnova bogastva in moči ─ vlada je, da bi spodbudila trgovino, znižala davke in ukinila carine na uvoz surovin in izvoz angleških izdelkov;
- Vpliv angleške mitologije na zgodnje 18 stoletje: mirovna konferenca v Utrechtu 1712 ─ mirovni pogoji delo britanskega zunanjega ministra St. Johna ─ sistem ravnotežja moči, ki omogoči Britaniji umik iz spopadov na celini in posvetitev trgovini;
- Zgodnje 19. stoletje: zunanji minister vikont Castlereagh vodil mirovno konferenco na Dunaju ─ določil pravila mednarodnega ravnanja tako, da so se ujemala z britanskimi trgovskimi interesi;

Začetek novih svetovnih redov

- Pred vzponom velike civilizacije pride do spopadov in nemirov doma ─ v negotovih časih so nastajajoče države prešle pod državni nadzor; red sta civilni družbi vsilila oblast in nadzor; ─ dogodki vplivali na družbene prakse, ki so nastale; posamezniki in dogodki iz zgodnjih prevratov so psotali trajni del ustanovitvene mitologije neke nacije; (npr. Španci v boju z Mavri razvili samosvojo vrsto katolicizma);
- Na vsako mitologijo je vplivala narava družbe v kateri se je zakoreninila in narava njenih sovražnikov; ohranjala je spomin na prvotni spopad za svobodo in suverenost in s tem spominom utemeljila povojni red in njegove značilne inštitucije; s tem pa je ohranjala tudi podobo starih sovražnikov;
- Značilne prvine vake pol. mitologije so se širile v druge države na koncu vala velikih vojn; ─ zmagala so zavezništva, ne posamezne države;
- Obstoj vedno večjega števila mednarodnih zakonov kaže, da sta se med velikimi silami razvila medsebojni sporazum in skupni politični diskurz;

2. STOPNJA HEGEMONIJE

- Španija, Združene province, Anglija so izšle iz svojega vala velikih vojn kot hegemonski delovalci v povojnem redu – njihove družbene inštitucije so postale vzor učinkovitosti in uspeha; njihova gospodarska in politična teorija je postala recept za razvoj;

O kaznovalni prevladi

- Vojne ponavadi izčrpajo in uničijo države; včasih pa se države v času vojne tudi razvijejo in napredujejo – voditeljice zmagovitih zavezništev;
- Po koncu svojega vala vojn so imele Š, ZP, A, znatno kopensko silo, a ne največjih svojega časa, so pa organizirale kakovostno najboljše sile; – njihove trajne prevlade ni zagotavljala številčnost vojske, temveč njena gibljivost in visoka kakovost;
- Visoko gibljivost zagotavlja odlična mornarica; visoko kakovost pa tehnološka premoč, primerna organizacija, dobro vodstvo;
- Pomen pomorske sile za hegemonski položaj v 3 funkcijah, ki jih lahko izvede samo mornarica:
 1. Samo mornarica lahko prepelje čete in opremo na tuje obale in hkrati varuje pot; izvaja kaznovalno moč;
 2. Dobičkanosni vidik vojne – čezoceanski promet;
 3. Normativni vidik moči – mornarica predstavlja vojaško moč; zagotavljajo tekoč potek stikov med odločevalci doma in uradniki v tujini; zagotavljajo varen prevoz civilnih dobrin, kapitala in ljudi;

O dobičkanosni prevladi

- Malthus: rast prebivalstva bo preseгла osnovo človeških sredstev; – tehnološke novosti, ki so izboljšale kmetijstvo in industrijo, so ustvarile rešilni izhod za Š, ZP in A (npr. Š je razvila kmetijske in industrijske tehnike, ki so sprožile gospodarski razcvet; ZP so razvile sistem kolobarjenja, ki je ustvaril več pridelkov;);
- Tehnološki napredek, ki so ga spodbujale vojaške potrebe, je pomagal uiti malthusovski dilemi; poleg tega pa je tudi spodbudil gospodarski razmah velikih sil – razvoj novih uničevalnih sredstev, s katerimi so osvojili in si podredili območja nezahodnega sveta; tehnološki napredek pa je spodbudil tudi razvoj učinkovitih novih proizvodnih sredstev – npr. Španija: kralji spodbujali ladjedelnice k izdelavi velikih ladij, s ciljem okrepiti vojaške zmogljivosti, okrepili pa so tudi obrt in ladjarstvo, širilo se je raziskovanje tujih dežel in razmah trgovine, Kolumb, kokvista (Cortes premaga Azteke, Pizarro uniči Inke), imperialni razmah; španski gosp. razvoj potekal hkrati z italijanskimi vojnami, po vojnah pa se je še povečal;

O normativni prevladi

- Hegemonska država ima izjemno oblast nad mednarodnim javnim mnenjem; oblast nad javnim mnenjem je prav tako bistvena za politične namene kakor oblast nad silo in nadzor nad bogastvom;

- Hegemonski svetovni red obstaja, ko glavne članice mednarodnega sistema soglašajo o kodeksu meril, pravil in zakonov, ki pomagajo usmerjati ravnanja vseh; ustvarja smiselne razlage za pretekle dogodke in upanje, načrte za prihodnost; v času salov velikih vojn se kodeks razširi tudi na druge države;

Začetek krščanskega kolonializma

- Eshatološki vidiki španske politične mitologije so izražali silovito in bojovito krščanstvo
 - življenje na zemlji le začasna preizkušnja, sredstvo za doseg višjega cilja; posameznik ni mogel storiti druga kot to, da sprejme vlogo, ki mu je bila namenjena in jo odigra dobro ali slabo; bog je, da bi pomagal ljudem dobro odigrati vloge, poslal svojega sina Jezusa, ki se je žrtvoval za človeštvo, ki je lahko potem doseglo odpuščanje za grehe in rešilo svojo dušo pred pogubljenjem; □ eno najzaslužnejših dejanj za odrešenje je bilo reševanje poganskih duš □ vladarji spopade s tujimi sovražniki opravičevali kot božjo voljo □ zasedba muslimanskih ozemelj na Iberskem polotoku, S Afrike, J Amerike; širjenje krščanstva;
- V 16. stol. Španija velik vpliv na preostalo Evropo □ izražala temeljne poglede in vrednote tistega časa;
- Osvajanja v Afriki in Amerikah opravičevali kot krščansko eshatologijo; □ ko so začeli žeti materialne sadove, so jim sledile tudi druge države □ doba odkritij;
- Svetovalec Karla V., M. De Gattinaro: prirojena večvrednost krščanskih vojakov □ kristjani ne zaslužujejo drug drugega, lahko pa zaslužijo pogane, ki jih ujamejo v boju;
- Sepulveda: Španiji naložena dolžnost, da osvoji poganska ozemlja v imenu krščanstva in da zahteva skrbništvo nad poganskimi ljudstvi;

Vzpon meščanskega ekspanzionizma

- ZP: okolje, primerno za umetniško in znanstveno raziskovanje; napoved začetka racionalnega posvetnega pristopa k družbi in politiki;
- Razvoj ZP kot prve trgovske države, postale so vodilno področje intelektualnega življenja v Evropi 17.stol. □ varno zatočišče za učenjake, ki so bežali pred verskim preganjanjem, vojno (francoski učenjaki, pa tudi španski trgovci);
- Postopke holandske trgovine in manufakture so posnemali tudi drugod; njihove navade, merila in vrednote so se razširile in oblikovale mestni srednji razred;
- Grotius: holandski pravnik, pomemben pri vestfalskem miru;
- Meščanski kodeks ravnanja;
- Holandci izvedli prvo protiabsolutistično revolucijo;
- Religija igrala pomembno družbenopolitično vlogo □ Sveto pismo že 1522, zelo razširjeno =premožnost in pismenost; razlikovanje med svetopisemskim ter

zgodovino in politiko se je zabrisalo v vizija, da je Previdnost izbrala ljudstvo, ki bo luč vsem ljudstvom sveta;

Pojav demokratičnega imperializma

- Angleži prvi prevzeli holandske demokratične ideale (trgovske, finančne, fiskalne postopke), vendar so jih prilagodili svojim razmeram;
- Prelom z Rimom in nastanek anglikanske cerkve pomembna za razvoj samozavestne kolektivne identitete in nacionalnosti; pomembno Sveto pismo vsem je vcepilo skupen verski nazor, jezikovno normno in idejo nacionalnosti;
- Po vojnah Ludvika XIV. so se gospodarske in politične ideje razširile iz Anglije po vsej celini;
- Po miru v Utrechtu je postala glavni model modernega, uspešnega političnega sistema, bila je sposobnejša od drugih izkoristiti silo ljudstva doma in zgraditi kolonije onstran morij;
- Zasejala je seme razsvetljenstva;
- Politične ideje Britancev in Američanov so prevzeli francoski filozofi v razsutje fr. absolutizma v francoska revolucija in napoleonske vojne v po tem Anglija ponovno prevzame voditeljstvo; v nagel industrijski razvoj;
- Da bi se izognili revoluciji doma, parlament sprejel reforme v prelomili s celinskim sistemom (izogib vojnem) v osredotoči se na to, da zadrži Rusijo na Balkanu in v Sredoz., ter da obrani in razvije kolonialna ozemlja;
- Hoteli pošteno konkurencio in svobodno trgovino v zahteva po odpravi žitnih in navigacijskih zakonov, svobodnem gibanju denarja, odprt dostop do tujih trgov in surovin;
- Prva desetl. 19. stol.: vrednote in merila razsvetljenstva (pravica do svobode, enakosti,...) prevzela v svojo politično mitologijo in družbenogosp. inštitucije;
- Parlamentarni sistem prilagodljiv in odziven na zahteve ljudstva v prihranjeni pretresi 1830 in 1848; v Vzor napredne demokracije zaradi politične stabilnosti, gosp. bogastva, ...

Hegemonija

- Beseda hegemonija ima veliko različnih pomenom: 1. Kot dominantnost, prizadevanje ozemeljske države, da si pridobi vodilni mednarodni položaj z uporabo vojaške sile; 2. Bolj gospodarski kot vojaški prizvok v premoč materialnih virov;
- V praksi je razvidno, da hegemonski položaj ne more temeljiti le na vojaški ali le na gospodarski osnovi v odvisna tudi od normativnega vidika politične moči

Hironov nauk

- Gramsci skuša obnoviti izvorni pomen koncepta hegemonije – izhodišče Machiavellijeva razprava o naravi politične moči – M. v Vadarju: Ahila pošlejo h kentavru Hironu, da bi ga naučil osnovnih načel politike – nihče ne more bolje razumeti načel politike, kakor bitje, ki je pol človeško, pol živalsko, saj je politika pol razum in pol sila, pol pristanek in pol prisila; prisila povezana z materialnimi vidiki moči – kaznovalnim (sposobnost dr. delovalca da kaznuje drugega, prisila v najčistejši obliki) in dobičkanosnim (sposobnost dr. delovalca da nagradi drugega); privolitev je povezana z normativnim vidikom moči (zadeva moč simbolov, idej in znanja; bolj negotov vidik;);

Hegemonija in svetovna politika